

PODATKI I SKŁADKI W BRANŻY BUDOWLANEJ

Rafał Styczyński

Wolters Kluwer

PODATKI I SKŁADKI W BRANŻY BUDOWLANEJ

Rafał Styczyński

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 31 lipca 2025 r.

Wydawca
Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący
Joanna Cybulska

Opracowanie redakcyjne
Dagmara Wachna

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawoLubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2025

ISBN 978-83-8390-887-8

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. +48 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	7
Wstęp	9
Rozdział I	
Podatek dochodowy	11
1. Definicja usług budowlanych	11
2. Formy opodatkowania branży budowlanej.....	12
3. Stawki ryczałtu	16
4. Pojęcie przychodu z działalności gospodarczej	16
5. Moment rozpoznania przychodu w ramach działalności gospodarczej.....	17
6. Koszty uzyskania przychodu.....	19
7. Dzień poniesienia kosztu	20
8. Amortyzacja.....	21
9. Składniki majątkowe o wartości poniżej 10 000 zł	22
10. Metoda amortyzacji.....	23
11. Wartość początkowa środka trwałego	26
12. Leasing.....	28
Pytania i odpowiedzi	30
Rozdział II	
Podatek VAT	45
1. Stawka VAT w branży budowlanej	45
2. Zwolnienie z VAT	48
3. Dobrowolna rezygnacja ze zwolnienia z VAT.....	49
4. Usługi wyłączone ze zwolnienia z VAT	50

5. Powrót do zwolnienia	50
6. Zwolnienie przedmiotowe.....	51
7. Dokumentowanie usług	51
8. Podstawa prawna zwolnienia na fakturze	53
9. Liczba faktur	54
10. Faktury zaliczkowe	54
11. Termin wystawienia faktury	55
12. Mechanizm podzielonej płatności.....	55
13. Kasa fiskalna a działalność budowlana.....	58
14. Ulga na zakup kasy fiskalnej online.....	58
15. Krajowy System e-Faktur (KSeF)	60
16. Obowiązek podatkowy.....	62
17. Odliczenie VAT	64
18. Moment odliczenia	65
19. Podstawa opodatkowania	66
20. Miejsce świadczenia.....	67
Pytania i odpowiedzi	70
Rozdział III	
Składki ZUS	85
1. Ulga na start.....	85
2. Obniżony ZUS	86
3. Mały ZUS.....	88
4. Składka ZUS zdrowotna.....	91
5. Umowa o pracę a ZUS	91
Pytania i odpowiedzi	93
Rozdział IV	
Księgowość w przypadku firm budowlanych.....	97
1. Podatkowa księga przychodów i rozchodów (PKPiR)	97
2. Ewidencja przychodów	99
Pytania i odpowiedzi	101
Bibliografia.....	109

WSTĘP

Osoby wykonujące usługi budowlane w Polsce stanowią fundament rozwoju infrastruktury oraz kluczowy filar sprawnego funkcjonowania gospodarki. To właśnie dzięki ich codziennej pracy powstają inwestycje, które kształtują przestrzeń, w jakiej żyjemy i pracujemy. Działalność budowlańców – jako niezwykle istotna – podlega ścisłym regulacjom prawnym, mającym na celu zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i wysokiej jakości technicznej realizowanych obiektów oraz ochronę interesów inwestorów i użytkowników.

Warto przy tym pamiętać, że znaczna część specjalistów w branży budowlanej prowadzi własną działalność gospodarczą. Jako przedsiębiorcy muszą oni stawić czoła wielu wyzwaniom: niejasnym przepisom podatkowym, trudnościom z rozliczaniem kosztów, obowiązkom wobec ZUS, a także ciągłym zmianom w regulacjach. Wątpliwości budzą m.in. zasady klasyfikacji usług budowlanych, różnicowanie stawek VAT, sposób rozliczania materiałów czy ustalanie podstawy wymiaru składek ubezpieczeniowych. Problemy te są przedmiotem licznych interpretacji podatkowych, wyroków sądów administracyjnych oraz częstych kontroli skarbowych i budowlanych.

Niniejsza publikacja stanowi kompleksowy przewodnik po świecie osób wykonujących prace budowlane – zarówno od strony definicyjnej i prawnej, jak i praktycznej. Uwzględniono w niej kluczowe zagadnienia podatkowe, ubezpieczeniowe i organizacyjne, z którymi na co dzień mierzą się wykonawcy. To wartościowe źródło wiedzy nie tylko dla nich, ale również dla doradców podatkowych, księgowych oraz

inwestorów, którzy chcą lepiej zrozumieć specyfikę funkcjonowania branży budowlanej.

Dzięki tej książce uporządkujesz swoją wiedzę, unikniesz kosztownych błędów i zyskasz pewność, że działasz zgodnie z obowiązującymi przepisami i zasadami dobrej praktyki.

W opracowaniu omówiono m.in.:

- wybór optymalnej formy opodatkowania,
- rozliczenie kontrowersyjnych wydatków,
- zasady dotyczące składek ZUS i przysługujących ulg.

Publikacja zawiera również zestaw najczęściej zadawanych pytań wraz z odpowiedziami, które dotyczą codziennych trudności w rozliczaniu firm budowlanych. Autor dodatkowo przywołuje aktualne orzecznictwo sądów administracyjnych oraz interpretacje podatkowe.

Poradnik został napisany przystępnym i prostym językiem – zrozumiałym także dla osób, które nie zajmują się na co dzień prowadzeniem działalności gospodarczej.

Rozdział I

PODATEK DOCHODOWY

1. Definicja usług budowlanych

W polskim prawie nie ma jednej, jednoznacznej i uniwersalnej definicji usług budowlanych. W zależności od kontekstu (np. podatkowego, ubezpieczeniowego czy w Prawie budowlanym) pojęcie to może być rozumiane nieco inaczej. Najważniejsze wskazówki czerpiemy z kilku źródeł.

Pierwszym z nich jest ustawa z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane. To akt prawny regulujący proces budowlany od podstaw. Choć nie zawiera on bezpośredniej definicji usług budowlanych, to precyzuje pojęcia takie jak obiekt budowlany (budynek, budowla, obiekt małej architektury) oraz roboty budowlane (budowa, przebudowa, montaż, remont, rozbiórka obiektu budowlanego).

Prawo budowlane w art. 3 pkt 7 definiuje roboty budowlane jako „budowę, a także prace polegające na przebudowie, montażu, remoncie lub rozbiórce obiektu budowlanego”. To właśnie ta definicja jest najczęściej przywoływana w kontekście usług budowlanych.

W kontekście podatkowym (np. dla potrzeb VAT czy ryczałtu) istotna jest klasyfikacja usług budowlanych według Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU). Główne grupy, które trzeba wziąć pod uwagę, to:

- PKWiU 41 – Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków,

- PKWiU 42 – Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej,
- PKWiU 43 – Roboty specjalistyczne budowlane (m.in. tynkowanie, układanie płytek, montaż instalacji, prace wykończeniowe).

W obliczu braku jednej kompleksowej definicji usług budowlanych przedsiębiorcy z branży muszą opierać się na przepisach Prawa budowlanego, Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług oraz bogatej praktyce interpretacyjnej organów skarbowych i orzecznictwa sądów. W przypadku wątpliwości zawsze warto skonsultować się z ekspertem, aby uniknąć kosztownych błędów i zapewnić zgodność działania z obowiązującym prawem.

2. Formy opodatkowania branży budowlanej

Osoby wykonujące usługi budowlane mają możliwość wyboru jednej z trzech dopuszczalnych form opodatkowania uzyskiwanych dochodów:

- opodatkowanie na zasadach ogólnych według skali podatkowej,
- opodatkowanie podatkiem liniowym,
- ryczałt od przychodów ewidencjonowanych.

Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę każdej z wymienionych form opodatkowania.

Opodatkowanie według skali

W przypadku podatku dochodowego opłacanego według zasad ogólnych podstawą do wyliczenia podatku jest dochód, rozumiany jako różnica między przychodami uzyskanymi przez podatnika a kosztami poniesionymi w celu uzyskania tych przychodów.

Przepisy ustawy o PIT przewidują dwie stawki podatkowe:

- 12% dla dochodów nieprzekraczających 120 000 zł,
- 32% dla nadwyżki ponad 120 000 zł.

Ponadto w przypadku opodatkowania według skali zastosowanie znajduje tzw. kwota wolna.

Roczna kwota wolna od podatku wynosi 30 000 zł. Ustalając zaliczki na podatek dla przedsiębiorcy w trakcie roku, należy odliczać kwotę zmniejszającą podatek w wysokości 3600 zł:

$30\,000\text{ zł (kwota wolna od podatku)} \times 12\% \text{ (wysokość podatku w pierwszym progu skali podatkowej)} = 3600\text{ zł.}$

W przypadku działalności gospodarczej, ustalając zaliczkę na podatek za każdy miesiąc, liczymy przychody i koszty narastająco od początku roku. W związku z tym kwotę wolną przy ustalaniu zaliczki podatku za każdy miesiąc uwzględniamy w całości, czyli w wysokości 3600 zł. Innymi słowy, dopiero przy przekroczeniu 30 000 zł dochodu należy opłacać zaliczki na podatek dochodowy.

Podatek liniowy

W przypadku podatników przekraczających pierwszy próg dobrym rozwiązaniem jest wybór tzw. podatku liniowego płaconego według jednolitej, 19-procentowej stawki. Stosunkowo niska i stała stawka podatku liniowego to duża zaleta tego sposobu rozliczeń. Nie jest on jednak wolny od wad. Wybór podatku liniowego od dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej uniemożliwia podatnikowi korzystanie z wielu przywilejów przysługujących osobom płacącym podatki na zasadach ogólnych, czyli według skali.

Aby skorzystać z tej formy opodatkowania, należy złożyć właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego sporządzone na piśmie oświadczenie o wyborze tego sposobu opodatkowania do 20. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym został osiągnięty pierwszy przychód z tego tytułu w roku podatkowym, albo do końca roku podatkowego, jeżeli pierwszy taki przychód został osiągnięty w grudniu tego roku podatkowego.

W przypadku podatku liniowego szczególną uwagę należy zwrócić na świadczenie usług na rzecz byłego lub obecnego pracodawcy.

Jeżeli podatnik, który wybrał liniowy sposób opodatkowania, uzyska z działalności gospodarczej prowadzonej samodzielnie lub z tytułu prawa do udziału w zysku spółki niebędącej osobą prawną przychody ze świadczenia usług na rzecz byłego lub obecnego pracodawcy, odpowiadających czynnościom, które podatnik lub co najmniej jeden ze wspólników wykonywał lub wykonuje w roku podatkowym w ramach stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy, podatnik ten traci w roku podatkowym prawo do opodatkowania w sposób liniowy i jest obowiązany do wpłacenia zaliczek od dochodu osiągniętego od początku roku, obliczonych przy zastosowaniu skali podatkowej, oraz odsetek za zwłokę od zaległości z tytułu tych zaliczek.

Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych

Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych to jedna z uproszczonych form opodatkowania dostępnych dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą. Dla wielu firm budowlanych stanowi atrakcyjną alternatywę wobec skali podatkowej czy podatku liniowego. Niska stawka podatku, brak konieczności prowadzenia pełnej księgowości i uproszczone rozliczenia to tylko niektóre z zalet tej formy.

Podstawową cechą opodatkowania w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych jest to, że na wielkość należnego podatku nie mają wpływu ponoszone w działalności koszty. W ryczałcie ewidencjonowanym nie występuje w ogóle (w sensie prawnym) kategoria kosztów uzyskania przychodów. Ustawodawca wiąże wysokość podatku jedynie z wielkością przychodów. To one są podstawą opodatkowania ryczałtem.

Jednak nie wszyscy mogą skorzystać z ryczałtu, bowiem z opodatkowania w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych zostały wyłączone niektóre rodzaje działalności.

Ustawa z 20.11.1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne z grona upraw-

nionych podatników wyklucza m.in. wszystkich tych, którzy prowadzą działalność gospodarczą w zakresie:

- prowadzenia aptek,
- kupna i sprzedaży wartości dewizowych,
- handlu częściami i akcesoriami do pojazdów mechanicznych,
- wytwarzania wyrobów opodatkowanych podatkiem akcyzowym, na podstawie odrębnych przepisów, z wyjątkiem wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii.

Ryczałt nie dotyczy również podatników, którzy podejmują wykonywanie działalności w roku podatkowym po zmianie wykonywanej działalności:

- samodzielnie na działalność prowadzoną w formie spółki z małżonkiem,
 - w formie spółki z małżonkiem na działalność, która prowadzona będzie samodzielnie przez jednego lub każdego z małżonków,
 - samodzielnie przez małżonka na działalność, która będzie prowadzona samodzielnie przez drugiego małżonka
- jeżeli małżonek bądź małżonkowie przed wskazaną zmianą opłacali podatek z tytułu tej działalności na zasadach ogólnych.

Co niezwykle istotne, ryczałtu nie może opłacać również osoba, która była lub jest zatrudniona na umowę o pracę, a zamierza prowadzić własną działalność i wykonywać w jej ramach – na rzecz byłego lub obecnego pracodawcy – takie same czynności, jakie wykonywała w roku poprzedzającym rok podatkowy lub w roku podatkowym w ramach stosunku pracy. W przypadku gdy podatnik dokona sprzedaży towarów handlowych lub wyrobów albo też uzyska przychody ze świadczenia usług na rzecz byłego lub obecnego pracodawcy, traci prawo do ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych i poczynając od dnia uzyskania tego przychodu do końca roku podatkowego, musi opłacać podatek dochodowy na ogólnych zasadach.

Zawiłe przepisy podatkowe – w szczególności dotyczące VAT, PIT oraz obowiązków wobec ZUS – często budzą wątpliwości i prowadzą do błędnych interpretacji. Niniejszy poradnik powstał, by je rozwiać i ułatwić poruszanie się w gąszczu regulacji.

W opracowaniu omówiono m.in.:

- wybór optymalnej formy opodatkowania,
- rozliczenie kontrowersyjnych wydatków,
- zasady dotyczące składek ZUS i przysługujących ulg.

Książka stanowi praktyczne kompendium wiedzy dla wszystkich uczestników rynku budowlanego, którzy chcą zrozumieć i poprawnie stosować przepisy podatkowe i składowe.

Publikacja zawiera zestaw najczęściej zadawanych pytań wraz z odpowiedziami, które dotyczą codziennych problemów w rozliczaniu firm budowlanych. Autor przywołuje także aktualne orzecznictwo sądów administracyjnych oraz interpretacje podatkowe.

Książka przeznaczona jest dla doradców podatkowych, księgowych, pracowników biur rachunkowych oraz prawników.

Rafał Styczyński – doradca podatkowy z ponad dwudziestoletnim doświadczeniem w strukturach administracji skarbowej i w czołowych firmach doradczych, specjalizujący się w obsłudze samozatrudnionych oraz małych i średnich przedsiębiorstw, reprezentował klientów m.in. w sporach z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych i Krajową Administracją Skarbową, ekspert w zakresie podatków i ubezpieczeń społecznych dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

ISBN 978-83-8390-887-8

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: +48 801 044 545

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 109 ZŁ (W TYM 5% VAT)